

284

ZARZĄDZENIE DYREKTORA URZĘDU DO SPRAW WYZNAŃ

z dnia 13 sierpnia 1971 r.

w sprawie wykonania przepisów o przejściu na osoby prawne Kościoła Rzymskokatolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych własności niektórych nieruchomości położonych na Ziemiach Zachodnich i Północnych.

Na podstawie art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 23 czerwca 1971 r. o przejściu na osoby prawne Kościoła Rzymskokatolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych własności niektórych nieruchomości położonych na Ziemiach Zachodnich i Północnych (Dz. U. Nr 16, poz. 156) zarządza się, co następuje:

§ 1. Postępowanie mające na celu wydanie decyzji stwierdzającej przejście na osoby prawne Kościoła Rzymskokatolickiego lub innych kościołów albo związków wyznaniowych, zwane dalej „kościelnymi osobami prawnymi”, własności nieruchomości, określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1971 r. o przejściu na osoby prawne Kościoła Rzymskokatolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych własności niektórych nieruchomości położonych na Ziemiach Zachodnich i Północnych (Dz. U. Nr 16, poz. 156), zwanej dalej „ustawą”, dotyczy następujących kościelnych osób prawnych, posiadających siedzibę lub władających majątkiem na Ziemiach Zachodnich i Północnych:

- 1) parafii, diecezji i diecezjalnych seminariów duchownych Kościoła Rzymskokatolickiego;
- 2) parafii i diecezji Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego;
- 3) parafii i diecezji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz Kościoła tego jako całości;
- 4) parafii Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- 5) parafii i diecezji Kościoła Polskokatolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- 6) parafii Kościoła Metodystycznego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- 7) gmin wyznaniowych Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego nie posiadającego hierarchii duchownej;
- 8) gmin wyznaniowych Muzułmańskiego Związku Religijnego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- 9) następujących kościołów i związków wyznaniowych jako całości:
  - a) Polskiego Kościoła Chrześcijan Baptystów;
  - b) Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
  - c) Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
  - d) Związku Religijnego Wyznania Mojżeszowego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
  - e) Karaimskiego Związku Religijnego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
  - f) Zrzeszenia Wolnych Badaczy Pisma Świętego w Polsce;
  - g) Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego w Polsce;
  - h) Świeckiego Misyjnego Ruchu „Epifania”;
- 10) zakonów, prowincji zakonnych, domów zakonnych, zakonnych seminariów duchownych oraz takich samych jednostek organizacyjnych kongregacji duchownych.

§ 2. 1. Na kościelne osoby prawne przeszły z mocy prawa z dniem 29 czerwca 1971 r. własność nieruchomości odpowiadających warunkom określonym w art. 1 ust. 1 ustawy, bez względu na to, czy położone są one na obszarze miast lub osiedli, czy też na obszarze gromad. Przejście własności

objęło grunty, jak również znajdujące się na nich budynki, urządzenia trwale z gruntem związane i inne części składowe nieruchomości.

2. Nieruchomości przeszły na własność kościelnych osób prawnych w stanie wolnym od ciężarów, ograniczeń i hipotek z wyjątkiem służebności gruntowych na rzecz osób fizycznych ujawnionych w księdze wieczystej w dniu wejścia w życie ustawy.

§ 3. 1. Jeżeli kościelne osoby prawne faktycznie władają częścią nieruchomości, należy określić granice faktycznego władania. Dotyczy to zarówno nieruchomości zabudowanych, w tym również budynkami gospodarczymi o charakterze podrzędnym (np. szopy), jak i nieruchomości nie zabudowanych, w tym również nieruchomości rolnych. Na własność kościelnych osób prawnych przeszła, z zastrzeżeniem wynikającym z ust. 3, ta część nieruchomości, którą faktycznie władają w dniu 1 stycznia 1971 r.

2. Jeżeli faktyczne władanie dotyczyło części nieruchomości wraz ze znajdującym się na niej budynkiem (budynkami), należy określić powierzchnię gruntu niezbędną do prawidłowego użytkowania zabudowy, włącznie z drogą konieczną.

3. Jeżeli faktyczne władanie dotyczyło części budynku, przejście własności na kościelne osoby prawne nastąpiło tylko wtedy, gdy możliwy jest fizyczny podział budynku w pionie poprzez wszystkie kondygnacje, a mianowicie, gdy:

- 1) po podziale każda część budynku mieć będzie oddzielne wejście lub istnieje techniczna możliwość urządzenia oddzielnego wejścia;
- 2) przy budynkach mających więcej niż jedną kondygnację ponadto każda część budynku mieć będzie oddzielną klatkę schodową lub
- 3) przy budynkach mających więcej niż jedną kondygnację podział budynku przebiegać będzie przez środek klatki schodowej.

Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Do części nieruchomości określonych w ust. 1—3 stosuje się odpowiednio przepisy zarządzenia, dotyczące nieruchomości.

§ 4. Przepisy art. 1 ustawy nie dotyczą nieruchomości lub części, służących celom kultu religijnego, którymi w dniu 1 stycznia 1971 r. władają państwowe jednostki organizacyjne, a mianowicie:

- 1) nieruchomości duszpasterstwa wojskowego;
- 2) nieruchomości lub ich części, przeznaczonych do wykonywania posług religijnych w państwowych zakładach służby zdrowia, opieki społecznej oraz zakładach karnych; na własność kościelnych osób prawnych przeszły jednak dające się wydzielić z tych nieruchomości zgodnie z § 3 ust. 2 albo ust. 3 pkt 1 lub 2 części nieruchomości, jeżeli znajduje się na nich obiekt sakralny, wykorzystywany również dla duszpasterstwa wśród osób spoza zakładu.

§ 5. Przez faktyczne władanie należy rozumieć użytkowanie, najem, dzierżawę, jak i każdy inny tytuł prawny, a także korzystanie z nieruchomości bez tytułu prawnego.

§ 6. Na kościelne osoby prawne przeszła własność terenów państwowych oddanych im przed dniem 29 czerwca 1971 r. w użytkowanie wieczyste.

§ 7. Na kościelne osoby prawne przeszła własność nieruchomości państwowych położonych na Ziemiach Zachodnich i Północnych, spełniających warunki określone w art. 1 ust. 1 ustawy, bez względu na to, kto był ich właścicielem przed dniem 9 maja 1945 r., oraz bez względu na to, na podstawie jakiego przepisu prawnego Państwo stało się ich właścicielem.

§ 8. Przepisy ustawy nie dotyczą nieruchomości, które:

- 1) zostały nabyte na własność przez polskie kościelne osoby prawne po powrocie Ziem Zachodnich i Północnych do Polski;
- 2) stanowią własność osób fizycznych lub niepaństwowych osób prawnych.

§ 9. Przejście własności nieruchomości na kościelne osoby prawne nastąpiło nieodpłatnie oraz jest wolne od podatków i opłat. Kościelne osoby prawne ponoszą spośród kosztów postępowania administracyjnego, mającego na celu wydanie decyzji o stwierdzeniu przejścia własności nieruchomości (dział V Kpa), wyłącznie koszty koniecznych czynności geodezyjnych.

§ 10. Własność nieruchomości przeszła na tę kościelną osobę prawną, która w dniu 1 stycznia 1971 r. wyłącznie władała nieruchomością, chyba że § 11—15 stanowią inaczej.

§ 11. Własność nieruchomości, którymi w dniu 1 stycznia 1971 r. faktycznie wyłącznie władały kapituły katedralne, przeszła na diecezje.

§ 12. W razie faktycznego władania w dniu 1 stycznia 1971 r. jedną nieruchomością wspólnie przez osoby prawne dwu lub więcej kościołów lub związków wyznaniowych, należy — przed wydaniem decyzji przewidzianej w art. 1 ust. 3 ustawy — wysłuchać przedstawicieli zainteresowanych kościelnych osób prawnych, a w razie potrzeby również ich jednostek nadrzędnych.

§ 13. W razie faktycznego władania w dniu 1 stycznia 1971 r. jedną nieruchomością wspólnie przez dwie lub więcej osób prawnych tego samego kościoła lub związku wyznaniowego, należy decyzję przewidzianą w art. 1 ust. 3 ustawy wydać na podstawie pisemnej opinii ich jednostek nadrzędnych.

§ 14. 1. W wypadkach określonych w § 12 i 13 dopuszczalne jest:

- 1) dokonanie fizycznego podziału nieruchomości zgodnie z § 3;
- 2) jeżeli podział fizyczny jest niemożliwy lub niecelowy z uwagi na sposób władania i układ zabudowy — stwierdzenie przejścia nieruchomości na współwłasność w częściach ułamkowych, przy czym udział współwłaścicieli należy ustalić stosownie do zakresu władania nieruchomością w dniu 1 stycznia 1971 r.

2. W wypadkach określonych w § 12 dopuszczalne jest, na zgodny wniosek zainteresowanych kościelnych osób prawnych, stwierdzenie przejścia własności nieruchomości na jedną zainteresowaną kościelną osobę prawną, z ustanowieniem praw rzeczowych ograniczonych na rzecz pozostałych zainteresowanych kościelnych osób prawnych.

3. W wypadkach określonych w § 13 dopuszczalne jest, zgodnie z opinią jednostek nadrzędnych, stwierdzenie przejścia własności nieruchomości na jedną zainteresowaną kościelną osobę prawną.

§ 15. Wnioski zainteresowanych kościelnych osób prawnych o stwierdzenie przejścia własności nieruchomości na inną kościelną osobę prawną niż ta, która nią w dniu 1 stycznia 1971 r. faktycznie wyłącznie władała (np. na rzecz zakonu jako całości a nie domu zakonnego), mogą być uwzględnione, jeżeli nie pozostają w sprzeczności z celem

ustawy, którym jest uregulowanie sytuacji majątkowo-prawnej Kościoła Rzymskokatolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych na podstawie stanu faktycznego władania w dniu 1 stycznia 1971 r.

§ 16. 1. Na kościelne osoby prawne przeszła własność wszystkich nieruchomości, odpowiadających warunkom ustalonym w art. 1 ust. 1 ustawy, w szczególności nieruchomości, na których wzniesione są kościoły i kaplice, plebanie, wikarówki, organistówki, inne zabudowania dla służby parafialnej, klasztory, budynki seminariów duchownych, siedziby biskupów, budynki kurii biskupich, budynki gospodarcze i pomocnicze wraz z otaczającym te budynki gruntem, którym kościelne osoby prawne faktycznie wyłącznie władały, oraz grunty nie zabudowane.

2. Na kościelne osoby prawne przeszła również własność nieruchomości rolnych wraz z zabudowaniami gospodarczymi. Do nieruchomości tych nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. z 1950 r. Nr 9, poz. 87 i Nr 10, poz. 111 oraz z 1969 r. Nr 13, poz. 95).

3. Nieruchomości wymienione w ust. 1 i 2, będące w dniu 1 stycznia 1971 r. w faktycznym wyłącznym władaniu duchownych, członków zakonów i kongregacji duchownych lub pracowników kościelnych na podstawie najmu, dzierżawy lub użytkowania przeszły na własność tej kościelnej osoby prawnej, do której te osoby przynależą lub w imieniu której działają.

§ 17. 1. Nieruchomości, na których są urządzone cmentarze wyznaniowe, przeszły na własność parafii (gminy wyznaniowej), jeżeli faktycznie nimi zarządzała lub się nimi opiekowała w dniu 1 stycznia 1971 r.

2. Przepis ust. 1 dotyczy cmentarzy:

- 1) czynnych;
- 2) zamkniętych zarządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej lub nie użytkowanych z wyjątkiem tych, które są przeznaczone na inne cele w zatwierdzonych przed dniem 1 stycznia 1971 r. planach zagospodarowania przestrzennego na okres do 1975 lub 1980 r. włącznie.

§ 18. 1. Własność nieruchomości, którymi faktycznie władały kościelne osoby prawne, a które były częściowo przeznaczone na zakłady opiekuńcze Zrzeszenia Katolików „Caritas”, przeszła na kościelne osoby prawne.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy nieruchomości, które zostały przez organy państwowe przydzielone Zrzeszeniu Katolików „Caritas” z przeznaczeniem na zakłady opiekuńcze, a poszczególne lokale mieszkalne zostały następnie przydzielone przez te zakłady członkom zakonów lub kongregacji duchownych w związku z nawiązaniem stosunku pracy. Nieruchomości te pozostają własnością państwową.

§ 19. 1. Terenowo właściwy wydział do spraw wyznań przydzielił wojewódzkiej radzie narodowej (Radzie Narodowej m. Wrocławia), zwany dalej wydziałem do spraw wyznań, wszczyna postępowanie w sprawach określonych w art. 1 ust. 3 ustawy z urzędu.

2. Kościelne osoby prawne przedłożą wydziałom do spraw wyznań, w terminie ustalonym w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania, nie krótszym niż 14 dni, oświadczenie zawierające wykaz i dokładne określenie nieruchomości, które były w ich władaniu w dniu 1 stycznia 1971 r.

§ 20. W razie przejścia własności części nieruchomości (§ 3) wydział do spraw wyznań przed wydaniem decyzji podejmie czynności potrzebne do opisanie części nieruchomości, którą kościelna osoba prawna faktycznie wyłącznie władała, oraz do dokonania odpowiedniego podziału

nieruchomości, a w szczególności do dokonania koniecznych czynności geodezyjnych.

§ 21. 1. Wydział do spraw wyznań stwierdza przejście własności, wydając decyzję zawierającą w szczególności:

- 1) określenie nieruchomości;
- 2) pełną nazwę kościelnej osoby prawnej, na którą przeszła własność nieruchomości;
- 3) jeżeli nieruchomość w całości lub części stanowi nieruchomość rolną — określenie jej przeznaczenia (gospodarstwo rolne proboszcza parafii, gospodarstwo domowe domu zakonnego, gospodarstwo rolne seminarium duchownego).

2. Decyzję doręcza się kościelnej osobie prawnej w 2 egzemplarzach.

§ 22. 1. Określenie nieruchomości powinno zawierać:

- 1) jeżeli na kościelną osobę prawną przeszła własność nieruchomości, która ma urzędową księgę wieczystą, obejmującą tylko tę nieruchomość lub więcej nieruchomości, których własność przeszła na tę samą kościelną osobę prawną — położenie nieruchomości, jej ogólną powierzchnię oraz numer księgi wieczystej;
- 2) w innych wypadkach — położenie nieruchomości, wymienienie numerów i powierzchni wszystkich działek wchodzących w skład nieruchomości, zgodnie z ewidencją gruntów (włącznie z działkami nowo utworzonymi w związku z podziałem nieruchomości w trybie § 3), oraz numery ksiąg wieczystych, z których te działki zostały wydzielone.

2. Jeżeli dokonanie czynności geodezyjnych potrzebnych do dostosowania ewidencji gruntów do stanu wynikającego z ustawy wymaga dłuższego czasu, dopuszczalne jest określenie nieruchomości przez dokładne opisanie jej położenia, granic i przybliżonej powierzchni oraz wymienienie znajdu-

jących się na niej budynków lub określenie sposobu korzystania. Na żądanie kościelnej osoby prawnej należy po dokonaniu czynności geodezyjnych wyjaśnić treść decyzji (art. 105 § 2 Kpa) przez wydanie postanowienia, określającego numery i powierzchnię wszystkich działek wchodzących w skład nieruchomości. Przepisy § 21 ust. 2 i § 23 pkt. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 23. Decyzję ostateczną wydział do spraw wyznań przesyła po 1 egzemplarzu:

- 1) powiatowemu biurowi geodezji i urzędów rolnych, a w m. Wrocławiu i w miastach stanowiących powiaty miejskie — miejskiej pracowni geodezyjnej, w celu ujawnienia zmian w ewidencji gruntów i budynków; jeżeli w toku postępowania mającego na celu wydanie decyzji zostały przeprowadzone nowe pomiary geodezyjne, do decyzji dołącza się opis i mapę nieruchomości;
- 2) administracji domów mieszkalnych, biurowi gromadzkiej rady narodowej, innemu organowi administracji albo instytucji państwowej, zależnie od tego, kto dotychczas zarządzał bezpośrednio nieruchomością, w celu skreślenia jej z wykazów zarządzanych nieruchomości;
- 3) wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, jeżeli w skład nieruchomości wchodzi budynek zabytkowy;
- 4) wydziałowi gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium wojewódzkiej rady narodowej (Rady Narodowej m. Wrocławia) oraz oddzielnie temuż wydziałowi prezydium powiatowej rady narodowej (miejskiej rady narodowej w miastach stanowiących powiaty; dzielnicowej rady narodowej w m. Wrocławiu), jeżeli na nieruchomości urządzony jest cmentarz.

§ 24. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Dyrektor Urzędu do Spraw Wyznań: A. Skarżyński